

סוג הבחינה :
היסטוריה דתי-בגרות לעולים חדשים
מועד הבחינה : בחינה לדוגמא
מספר השאלון : 29224

היסטוריה דתי לעולים חדשים

הוראות לנבחנים

א. משך הבחינה : שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה :

בבחינה יש שני פרקים.

הפרק הראשון מכיל שאלות ידע הבנה ויישום ובו שלוש שאלות. על התלמיד לענות על שתי שאלות.

הפרק השני מכיל מקורות חזותיים ובו שתי שאלות. על התלמיד לענות על שאלה אחת.

לכל שאלה 33 ושליש נקודות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש : ספר הלימוד 'השיבה לציון' בלבד.

מילון לועזי-עברי/עברי-לועזי

ד. הוראות מיוחדות :

הביאו תשובותיכם עובדות, ואל תסתפקו בהערכות כלליות.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, רשמו "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

בהצלחה!

/המשך בעמוד הבא/

פרק ראשון

יש לענות על שתי שאלות מתוך שאלות 1-3.

1. הצהרת בלפור

הציגו סיבה אחת לפרסום הצהרת בלפור על ידי הבריטים. קראו את הצהרת בלפור בעמוד 103 בספר הלימוד 'השיבה לציון'. בהצהרה מופיעות התחייבויות (הבטחות) של בריטניה ליהודים ולערבים בארץ ישראל. הציגו התחייבות (הבטחה) אחת ליהודים והתחייבות (הבטחה) אחת לערבים. הסבירו מדוע נחשבה הצהרת בלפור להישג חשוב בעיני התנועה הציונית.

2. עליה וקליטה

לפניכם שמות של מספר עולים שעלו לארץ מרוסיה ומאתיופיה והפכו לדמויות חשובות בחברה הישראלית: יונה בוגאלה, פנינה תמנו-שטה, הרב משה סולומון, אידה נודל, נתן שרנסקי. בחרו את אחת הדמויות. ציינו את שם הדמות אותה בחרתם. על פי הסרטון שבו צפיתם בכיתה במסגרת תכנית פר"ח, הציגו קושי אחד אתו התמודדה הדמות שבחרתם. תוכלו גם להיעזר בעמודים 353-354 ובעמוד 356 בספר הלימוד 'השיבה לציון'. הציגו פעולה אחת שעשתה הדמות שבחרתם. ציינו ערך אחד שאתם לומדים מפועלה של הדמות שבחרתם שהייתם רוצים לאמץ לחייכם. נמקו את תשובתכם.

3. מלחמת העצמאות

ציינו מה הייתה צורת הלחימה של היישוב היהודי בארבעת החודשים הראשונים של מלחמת העצמאות. עיינו בספר הלימוד 'השיבה לציון' ואתרו (מְצְאוּ) בעמודים 286-290 מקור חזותי (תמונה או כרזה או מפה) שבו בא לידי ביטוי אחד הקשיים שהיו בשלב הראשון של מלחמת העצמאות. העתיקו את מספר העמוד ואת הכיתוב ליד המקור החזותי שבחרתם. הסבירו את הקושי שבא לידי ביטוי על פי רכיב אחד במקור החזותי שאיתרתם. בתשובתכם ציינו את הרכיב עליו התבססתם.

פרק שני

יש לענות על שאלה אחת מתוך שאלות 4-5.

4. הישוב החדש בארץ ישראל

לפניכם הסמל של המושבה מזכרת בתיה. עיינו בסמל וענו על השאלות:

א. לפניכם סמל של המושבה 'מזכרת בתיה' שהוקמה בעלייה הראשונה.

ציינו את החידוש שהיה בהקמת המושבה מזכרת בתיה.

ציינו רכיב אחד המופיע בסמל שלפניכם המלמד על החידוש שהצגתם.

הסבירו כיצד הרכיב שציינתם מלמד על החידוש שהצגתם.

ב. כל עלייה הביאה אִתָּה חידושים משלה.

עיינו בספר הלימוד 'השיבה לציון' ואתרו (מְצָאוּ) בעמודים 47-55 מקור חזותי (תמונה, כרזה או מפה) המלמד

על חידוש שהביאו איתם בני העלייה השנייה.

העתיקו את מִסְפָּר העמוד ואת הכיתוב ליד המקור החזותי שבחרתם.

ציינו מהו החידוש המופיע במקור שאיתרתם.

הסבירו באמצעות רכיב אחד מן המקור שאיתרתם את החידוש שהצגתם.

5. מלחמת ששת הימים

לפניכם קריקטורה מהעיתון דבר 12.06.1967 - שכותרתה "חזור מייד"

א. **ציינו והסבירו** באמצעות רכיב אחד מן הקריקטורה כיצד מתאר הצייר את מצבה של ישראל טרם המלחמה. הציגו גורם אחד שהוביל לפרוץ מלחמת ששת הימים.

ב. עיינו בספר הלימוד 'השיבה לציון' ו**אתרו** (מְצְאוּ) בעמודים 427-434 מקור חזותי (תמונה, כרזה או מפה) המבטא הישג אחד של מלחמת ששת הימים. **ציינו** את ההישג שאיתרתם. **העתיקו** את מִסְפָּר העמוד ואת הכיתוב ליד המקור החזותי שבחרתם. **הציגו** רכיב אחד במקור שאיתרתם המלמד על ההישג שציינתם. **הסבירו** מדוע ההישג שציינתם משמעותי (חשוב) בעיניכם.

בהצלחה!

המחווה

פרק ראשון:

1. הצהרת בלפור

הציגו סיבה אחת לפרסום הצהרת בלפור על ידי הבריטים. קראו את הצהרת בלפור בעמוד 103 בספר הלימוד 'השיבה לציון'. בהצהרה מופיעות התחייבויות (הבטחות) של בריטניה ליהודים ולערבים בארץ ישראל. **הציגו** התחייבות (הבטחה) אחת ליהודים והתחייבות (הבטחה) אחת לערבים. **הסבירו** מדוע נחשבה הצהרת בלפור להישג חשוב בעיני התנועה הציונית.

הציגו סיבה אחת לפרסום הצהרת בלפור על ידי הבריטים.

- בריטניה רצתה לחזק את אחיזתה בארץ ישראל וחשבה שכך סוכל לקבל את הסכמת המעצמות לשליטה על ארץ ישראל

- בריטניה רצתה לקבל את תמיכתם של יהודי ארה"ב שנכנסה למלחמה

- ראש ממשלת בריטניה ושרים נוספים האמינו באמונה דתית בשיבת ציון.

- בלפור האמין שצריך לעזור לעם היהודי להפסיק להיות רדוף ולהשיג מדינה

צטטו התחייבות (הבטחה) אחת לטובת היהודים:

"-רואה בעין יפה את ייסודו של בית לאומי לעם היהודי בא"י"

" בצורה שלא תפגע בזכויותיהם ובמעמדם המדיני של היהודים בארץ אחרת"

צטטו הבטחה אחת לטובת הערבים.

"-מתוך הנחה ברורה שלא יעשה שום דבר שיפגע בזכויות האזרחיות והדתיות של בני העדות הלא יהודיות"

הסבירו מדוע נחשבה הצהרת בלפור להישג חשוב בעיני התנועה הציונית.

- ההישג המדיני הראשון של התנועה הציונית)

-פעם ראשונה שמעצמה הכירה בזכויותיהם של היהודים לבית לאומי בארץ ישראל

- הסכימה לפרוש את חסותה על מימוש הרעיון הציוני, באמצעות מסמך רשמי

- הכרה ביהודים כעם בעל הגדרה לאומית

- הבריטים הכירו בתנועה הציונית כמייצגת את העם היהודי (למרות שהציונים היו מיעוט בקרב העם היהודי)

. הצהרת בלפור הוזכרה אחר כך בכמה מסמכים בינלאומיים וציונים חשובים ובראשם הכרזת העצמאות.

1. עליה וקליטה

לפניכם שמות של מספר עולים מרוסיה ומאתיופיה שהפכו לדמויות חשובות בחברה הישראלית: יונה בוגאלה, פנינה תמנו-שטה, הרב משה סלומון, אידה נודל, נתן שרנסקי.

נתן שרנסקי: פעיל ציוני בברית המועצות. נכלא ונשלח לסיביר. שהה שם תשע שנים. לאחר מאבק של מדינת ישראל ומדינות המערב הוא שוחרר ועלה לארץ / יושב ראש הסוכנות / חבר כנסת / שר בממשלה.

אידה נודל: ביקשה להגר מברית המועצות אך בקשתה נדחתה פעמים רבות. ניהלה מאבק נגד הפגיעה בזכויות האדם בברית המועצות. נידונה לארבע שנות מאסר בסיביר. לאחר ששוחררה עלתה לארץ.

יונה בוגאלה: מחנך ואיש ציבור שעשה רבות למען עליית הקהילה האתיופית לארץ. נשלח כילד לארץ-ישראל וחזר לאתיופיה בתור איש חינוך. לאחר שנשקפה סכנה לחייו באתיופיה בגלל רדיפת המורים היהודים, עלה לישראל.

הרב משה סלומון: עלה לארץ מאתיופיה בגיל שמונה לאחר מסע רגלי מפרך במבצע משה. פעל רבות להשתלבותם של בני הקהילה בחברה הישראלית.

פנינה תמנו-שטה: עלתה עם בני משפחתה במבצע משה. היא עורכת דין, עיתונאית ופעילה חברתית לקידום של עולי אתיופיה. היא חברת הכנסת הראשונה מבין בנות העדה האתיופית.

יונה בוגאלה, פנינה תמנו-שטה, הרב משה סלומון, אידה נודל, נתן שרנסקי.

הדמות	הקושי שאיתו התמודדה	פעולה שעשה/תה	ערך שלומדים
יונה בוגאלה	נשקפה סכנה לחייו באתיופיה בגלל רדיפת המורים היהודים, עלה לישראל.	מחנך ואיש ציבור שעשה רבות למען עליית הקהילה האתיופית לארץ. נשלח כילד לארץ-ישראל וחזר לאתיופיה בתור איש חינוך	כל ערך שתלמיד יכתוב ובלבד שינמק.
פנינה תמנו שטה	עלתה עם בני משפחתה במבצע משה.	היא עורכת דין, עיתונאית ופעילה חברתית לקידום של עולי אתיופיה. היא חברת הכנסת הראשונה מבין בנות העדה האתיופית.	כל ערך שתלמיד יכתוב ובלבד שינמק.
הרב משה סלומון	עלה לארץ מאתיופיה בגיל שמונה לאחר מסע רגלי מפרך במבצע משה.—	פעל רבות להשתלבותם של בני הקהילה בחברה הישראלית.	כל ערך שתלמיד יכתוב ובלבד שינמק.

אידה נודל	ביקשה להגר מברית המועצות אך בקשתה נדחתה פעמים רבות. נידונה לארבע שנות מאסר בסיביר.	ניהלה מאבק נגד הפגיעה בזכויות האדם בברית המועצות.	מסירות לעם ישראל
נתן שרנסקי	נכלא ונשלח לסיביר. שהה שם תשע שנים. לאחר מאבק של מדינת ישראל ומדינות המערב הוא שוחרר ועלה לארץ /	פעיל ציוני בברית המועצות. יושב ראש הסוכנות / חבר כנסת / שר בממשלה	מסירות. אומץ לב

3. ציינו מה הייתה צורת הלחימה של היישוב היהודי בארבעת החודשים הראשונים של מלחמת העצמאות. עיינו בספר הלימוד 'השיבה לציון' ואתרו (מְצָאוּ) בעמודים 286-290 מקור חזותי (תמונה או כרזה או מפה) המביא לידי ביטוי אחד הקשיים שהיו בשלב הראשון של מלחמת העצמאות. **העתיקו** את מִסְפָּר העמוד ואת הכיתוב ליד המקור החזותי שבחרתם. **הסבירו** את הקושי שבא לידי ביטוי על פי רכיב אחד במקור החזותי שאיתרתם. בתשובתכם **ציינו** את הרכיב עליו התבססתם.

2. צורת הלחימה של היישוב היהודי בארבעת החודשים הראשונים של מלחמת העצמאות:

צורת הלחימה של היישוב היהודי החודשים הראשונים הייתה בעיקר מגננה (הגנה על היישובים, על הדרכים אליהם ומפני התקפות של ערבים).

ציינו את הקושי – ציון רכיב אחד בתמונה שמלמד על הקושי שציינתם שהיה באותה תקופה. עמ' 287, הכותרת - "כרוז שחולק בירושלים הנצורה, ובו הוראות כיצד להשתמש במנת המים המצומצמת בצורה יעילה" הקושי מחסור במים.

בכרוז מופיעה כמות מים קטנה של 10 ליטר בלבד לשימוש, בכרוז יש שימוש חוזר של המים לשטיפת ירקות/ לרחצה ואח"כ לשטיפת הבית ומשם לבית השימוש, בכרוז מופיעות הוראות בכתב לשימוש יעיל של 10 ליטר מים ביום לנפש.

עמ' 288, הכותרת- "תמונה של משוריין שנקרא משוריין הסנדוויץ'" הקושי מחסור בציוד מלחמתי/ הצורך להגן על השיירות, " בתמונה מופיע רכב שעטוף בלוחות פלדה שיגנו על היושבים בתוכו, בכיתוב מתחת לתמונה מוסבר שהיישוב היהודי בנה משוריין על שלד של משאית כפתרון למחסור בציוד. עמ' 288, הכיתוב מתחת התמונה " ערבים ליד משאית שרופה בדרך לירושלים " בתמונה מופיע רכב - משאית שנשרפה ע"י הערבים שמופיעים בתמונה ליד המשאית. הקושי התקפות של ערבים בדרכים / חוסר יכולת לנוע בדרכים

עמ' 289, בתמונה מופיעים מבנים הרוסים ועשן שמעידים על פיצוץ שהיה במקום הקושי קושי לנוע בתוך העיר מחשש להתקפות ערבים הכיתוב מתחת התמונה " החורבן ברחוב בן יהודה כתוצאה מפיצוץ משאיות התופת "

א. **לפניכם** סמל של המושבה 'מזכרת בתיה' שהוקמה בעלייה הראשונה. **ציינו** את החידוש שהיה בהקמת המושבה מזכרת בתיה. **ציינו** רכיב אחד המופיע בסמל שלפניכם המלמד על החידוש שהצגתם. **הסבירו** כיצד הרכיב שציינתם מלמד על החידוש שהצגתם.

ב. כל עלייה הביאה אִתָּה חידושים משלה. עיינו בספר הלימוד 'השיבה לציון' ו**אתרו** (מְצְאוּ) בעמודים 47-55 מקור חזותי (תמונה, כרזה או מפה) המלמד על חידוש שהביאו איתם בני העלייה השנייה. **העתיקו** את מְסָפֵר העמוד ואת הכיתוב ליד המקור החזותי שבחרתם. **ציינו** מהו החידוש המופיע במקור שאיתרתם. **הסבירו** באמצעות רכיב אחד מן המקור שאיתרתם את החידוש שהצגתם.

3. הישוב החדש בארץ ישראל

ציון החידוש שהיה בהקמת המושבה מזכרת בתיה:

- כיבוש העבודה
- כיבוד השמירה
- התיישבות שיתופית על בסיס ערכי השוויון והשיתופיות
- מאבק על השפה העברית

החידוש בסמל המושבה:

- יישוב אי"י ע"י עבודת כפיים
- הקמת יישובים חדשים
- עבודת אדמה ולא רק לימוד תורה
- הקמת התיישבות חקלאית

רכיב מהסמל שמציג את החידוש:

- בית כנסת- ממשיכים בדרך שמירת המצוות והתורה
- חידוש- כרמים, פרדסים, חיטה, התיישבות חקלאית.

רכיב מהמקור החזותי המלמד על החידוש:

- עמ' 47 אנשי העלייה השנייה
- חילוניים
- עמ' 50 פועלים ופועלות מן העלייה השנייה במגדל
- כיבוש העבודה- לבושים כמו פועלים ועבדו באדמה
- שוויון- גברים ונשים עובדים יחד בשדה, לבוש דומה של הפועלים.

- עמ' 52- אנדרטה בבית שערים של אלכסנדר זייד
אנשי העלייה השנייה שמו דגש על כיבוש השמירה, רכבו על סוסים והיו לבושים בלבוש ערבי.

עמ' 52- אנשי השומר

אנשי העלייה השנייה שמו דגש על כיבוש השמירה, רכבו על סוסים והיו לבושים בלבוש ערבי.

- עמ' 54- מפת ההתיישבות היהודית בימי העלייה הראשונה והשנייה, 1914
אנשי עלייה ראשונה הקימו מושבות ולעומתם אנשי העלייה השנייה הקימו קבוצות - שהן התיישבות
שיתופית

מלחמת ששת הימים

א. ציינו והסבירו באמצעות רכיב אחד מן הקריקטורה כיצד מתאר הצייר את מצבה של ישראל טרם
המלחמה.

הציגו גורם אחד שהוביל לפרוץ מלחמת ששת הימים.

ב. עיינו בספר הלימוד 'השיבה לציון' ו**אתרו** (מָצְאוּ) בעמודים 427-434 מקור חזותי (תמונה, כרזה או
מפה) המבטא הישג אחד של מלחמת ששת הימים. **ציינו** את ההישג שאיתרתם.

העתיקו את מִסְפָּר העמוד ואת הכיתוב ליד המקור החזותי שבחרתם.

הציגו רכיב אחד במקור שאיתרתם המלמד על ההישג שציינתם.

הסבירו מדוע ההישג שציינתם משמעותי (חשוב) בעיניכם.

א. רכיב מהקריקטורה שמציג את מצבה של ישראל :

- האיש מעל הכריש- כמעט מת כמו מצבה של ישראל תלויה בין שמים וארץ.

- הרבה כרישים- עמים שרצו לפגוע ביהודים

- מים סוערים שהיהודי כמעט טובע בהם- מצב סוער ומסוכן לעם היהודי

- סמל של ברית המועצות על הכריש- בריה"מ

גורמים לפרוץ מלחמת ששת הימים

-ברה"מ נקטה באמצעים שהגבירו את המתחות בין ישראל לשכנותיה לפני המלחמה

- ניסיון של סוריה / לבנון להטות את מקורות הירדן ולפגוע במפעל המים של ישראל.

- סכסוך על אזורים מפורזים בגבול שבין ישראל לסוריה.

- התמיכה הסורית בפעולות אש"ף נגד מדינת ישראל.

- הפגזה סורית של יישובים ישראלים בעמק הירדן, ותגובות של ישראל שהעצימו את המתח בין שתי המדינות.

- הזרמה של כוחות צבא מצרי לסיני / חסימת מצרי טיראן למעבר כלי שיט ישראלים.

-התאחדות מדינות ערב במטרה לתקוף את ישראל

איתור המקור מהספר :

יש לציין מספר עמוד וכותרת

הישג של המלחמה על פי הספר :

ישראל הרחיקה את הגבולות עם מדינות ערב .

כוחות האויב כבר לא היו קרובים לערים המרכזיות של ישראל

שחררו המקומות הקדושים- הכותל המערבי , הר הבית , מערת המכפלה וקבר רחל

הרחבת גבולותיה של ישראל

מדינת ישראל הכפילה את שטחה פי ארבעה

הסרת האיום הישיר מעל ישראל בהרחקת צבאות האויב מהמרכז .

לראשונה לישראל ריבונות מלאה על בירתנו הקדומה

ההישג שציינתם משמעותי (חשוב) בעיניכם.

-אפשר לקבל כל נימוק שמקשר בין ההישג לבין עולמו של התלמיד.